

TEATRUL NAȚIONAL
CLUJ-NAPOCA

**TRENUL
NU MAI OPREȘTE AICI**

de Tennessee Williams

În românește de Radu Nichita

Premiera — 26 iunie 1982

Prețul: 3 lei

Director al Teatrului Național:

CONSTANTIN CUBLEȘAN

DISTRIBUȚIA:

Doamna Goforth	SILVIA GHELAN
Cristopher Flanders	MARIUS BODOCHI
Blackie	MARIA SELEȘ
Vrăjitoarea din Capri	MAIA ȚIPAN — KAUFMANN
Rudy	EMILIAN BELCIN
Giulio	TUDOREL FILIMON
Simonetta	ILEANA NEGRU
Doctorul	EUGEN NAGY
Oficanții	BALLO ZOLTÁN CSORTÁN MÁRTON, KÖNTÉS BÉLA, LIVIU MATEI — din grupul de pantomimă al Teatrului de Păpuși Cluj-Napoca

Regia artistică	: ILDIKO KOVACS
Scenografia	: T. TH. CIUPE
Muzica	: IOSIF HERȚEA
Asistent de regie	: Silvia Ghelan
Regia tehnică	: Bogdan Nuțescu
Lumini	: Ion Vușcan
Sonorizarea	: Ștefan Kassai
Sufler	: Clara Bera
Șef de producție	: Romulus Gaciu

TENNESSE WILLIAMS — „MEMORII”

În această perioadă lucram miorit la Trenul nu mai oprește aici și deci ar fi nimerit să introduc în acest loc povestea, care a fost mai dramatică în culise decât pe scenă și care a reflectat atât de dureros umbrele în creștere ale vieții mele ca om și artist.

S-a spus și s-a repetat că opera mea este prea personală. Eu am respins această acuzație la fel de insistent, afirmând că adevărata operă a unui artist trebuie să fie personală, fie direct, fie indirect, trebuie să reflecte și reflectă climatele morale ale creatorului ei.

Prima versiune a piesei Trenul nu mai oprește aici, un titlu interesant dar destul de lung, a luat naștere dintr-o nuvelă de-a mea, cred că una din cele mai bune nuvele ale mele, numită Man Bring This Up Road.

Am scris această năvelă într-o după amiază aurie la hotelul Miramare din Positano pe Divina Costiera, în Italia, Eram acolo cu Maria și urma să lucrăm la Senso, filmul lui Luchino Visconti.

Întotdeauna mi-a fost greu să mă țin de o lucrare încredințată și acest lucru era îndeosebi adevărat în cazul filmului Senso, deoarece nu-l consideram pe Farely Granger actor interesant. De asemenea, faptul că lucram fără remunerație la scenariul filmului nu-mi stimula interesul. De fapt, puțina treabă, pe care am făcut-o, se datora admirației mele pentru Visconti și grațitudinii mele pentru că-i încredințase prietenei mele dragi, Maria, o muncă de care avea mare nevoie.

Într-o dimineață, după întoarcerea în Statele Unite, am luat nuvela și am început s-o modelez mental în formă de piesă, am scris-o ca atare și astfel a fost pusă

în scenă în vara următoare la Festivalul celor Două Lumi de la Spoleto. Această punere în scenă inițială s-a distins mai ales prin jocul Hermionei Baddeley în rolul Florei Goforth. Am avut o premieră de gală într-o sală arhiplină. Anna Magnani a venit cu mașina de la Roma pentru eveniment și a stat cu mine în lojă. O privea pe Baddaley cu uimire crescândă.

„Come magnifica“ exclama tot timpul, ținându-și respirația, și știam că se referă la actriță și nu la piesă. Anna era un mare și foarte exigent critic al talentelor actorești și recunoștea în Hermione Baddeley o actriță de o magnitudine care se apropia de-a ei, și nu era invidioasă, cum ar fi fost o femeie inferioară, ba chiar sincer încântată. După spectacol Anna a întâmpinat-o și a felicitat-o pe domnișoara Baddeley din tot sufletul.

Piesa în sine nu a făcut o impresie deosebită și a mai fost jucată doar o dată în vara aceea la Spoleto. Desigur că am fost întotdeauna puțin sceptic în ceea ce privește seriozitatea festivalului anual de la Spoleto.

În stagiunea următoare Roger Stevens s-a hotărât să pună în scenă piesa Trenul ... pe Broadway. Dorea, în primul rând, ca Tallulah Bankhead să joace rolul lui Goforth. Dar eu o văzusem pe Hermione Baddeley în rol și îmi mențineam poziția împotriva puter-nicului Stevens insistând ca Hermione Baddeley să rămână în rolul principal. După cum vedeți, mai aveam oarecare forță pe vremea aceea.

Paul Roebing, care crease rolul lui Chris Flanders la Spoleto a fost de asemenea reținut pentru punerea în scenă de pe Broadway.

Premiera din Ney Haven a fost în oarecare măsură dezastruoasă. Hermione era extraordinară ca întotdeauna dar piesa nu prea îi era simpatică publicului.

Se afla acolo un fel de cameră verde destinată taifasului de după premieră între persoanele implicate în producție, dar aceasta a început să se umple cu persoane care nu aveau nici o legătură cu piesa, iar eu am fost cuprins de una din mâniile mele wagneriene.

„De ce dracu v-ați vîrit aici cioclilor?“ Luați-vă băuturile și cărați-vă; avem probleme în legătură cu piesa și trebuie să discutăm numai între noi“.

Premiera din Boston a Trenului ... a fost mult mai bine primită, în ciuda unui număr de incidente hilare care au intervenit în prima scenă. Aproape imediat după intrarea Hermionei, peruca roșie a acesteia a căzut, dar ea părea să ignore acest incident. S-a învîrtit în jurul biroului de la care-și dicta memoriile și, cînd a ajuns la perucă, a apucat-o punînd-o invers, iar publicul a fluierat. Părea cel mai natural lucru pe care putea să-l facă „Sissy“ Goforth. Dacă bine îmi amintesc — după cum ar spune un conspirator de la Watergate — indicațiile erau amestecate în mod interesat, și desigur cu acel decan al criticilor din Boston, Eliot Norton, a recunoscut acest stadiu de lucru drept explorator, dar important și a fost profund impresionat de domnișoara Baddeley precum erau toți cei care aveau prilejul s-o vadă.

Piesa a ajuns la New York în timpul unei greve a ziariștilor, deci n-a existat nici o recenzie în ziare, dar au fost distribuite copii ale cronicilor și toate care se refereau la Hermione erau extatice pe cînd cele care se refereau la piesă erau indiferente.

A doua zi am intrat în biroul lui Roger Stevens și i-am spus: „Această femeie a avut cele mai bune cronici într-o piesă de-a mea, de la Laurette Taylor în Menajeria. Cred că piesa ar putea fi jucată dacă-i exploatați recenziile. Care sînt intențiile dumneavoastră?“

Intențiile lui erau negative.

Îmi place foarte mult Roger, dar am simțit că mă va abandona și, după cîteva momente de evaziune verbală din partea sa, i-am spus: „Am priceput mesajul, la revedere!“ și am ieșit mîndru.

Dacă scrieți o piesă cu un rol feminin foarte puternic, ca cel al Florei Goforth din Trenul nu mai oprește, e foarte probabil (riscați) să o șlefuiți în repetate rînduri, din moment ce actrițelor de o anumită vîrstă le e destul de greu să găsească mijloacele adecvate talentului, personalității și imaginii lor publice. Să numești Trenul ... un vehicol este întrucîtva nedrept față de acestea. În piesă, ca și în filmul Boom, am fost obsedat pînă la fanatism încercînd să spun anumite lucruri. Era o lucrare căreia i-a lipsit ceva. Este păcat că Tallulah n-a jucat-o cu cinci ani mai devreme, dar piesa nu exista pe atunci. Cînd i-a fost incredințată, în cele din urmă, era pur și simplu prea tîrziu. Tallulah nu mai avea vitalitatea fizică s-o ducă la bun sfîrșit, era prea mult vîrită în băutură și hapuri. Producția s-a desfășurat destul de ciudat. Regizorul englez Tony Richardson a pus mîna pe scenariu și mi-a telefonat într-o zi, copleșind versiunea revăzută cu loude înspăimîntător de extravagante.

Richardson era foarte „aprins“ de data asta și era clar că producția va fi dominată de el, din moment ce Tallulah își dominase spiritul rebel, dar își pierduse puterea de luptă și același lucru era mai mult sau mai puțin valabil în legătură cu mine. Richardson n-o voia pe Tallulah, dar o voia producătorul și cu mine. S-a făcut un compromis curios, unul cu care nici Tallulah și nici eu nu ne simțeam de loc fericiți. Mi-am spus: Tenn, o s-o accept pe Tallulah în rolul lui Goforth, cu condiția să-l accepți pe Tab Hunter în rolul lui Căris

Fladers. M-am ferit să accept această propunere din moment ce nu puteam vedea în Tab calitatea artistică și ambiguă pe care o cerea rolul. A demonstrat mai mult talent decât m-aș fi așteptat, dar nu apărea un anumit misticism ambivalent în jocul său, cât un talent latent în a-și expune pielea și fizicul.

Rouben Ter-Arutunian a oferit un decor sărac căruia îi lipsea atmosfera mediteraniană, ilustrând înclinația sa pentru despuiat și bizar. Piesa a mers șonticând prin mai multe orașe, primind rareori o cronică bună și susținută numai de admiratorii fanatici ai lui Tallulah. Când am sosit la Baltimore, am fost părăsiți de Richardson. Trebuie să zboare înapoi la Londra pentru a încerca să dreagă mariajul său confuz cu Vanessa Redgrave.

Piesa a fost cumpărată pentru ecran. Negocierile care au fost foarte aprinse au avut loc în Anglia.

Degetele mici și vioaie ale lui Lester Persky erau fierbinte angajate în proiect. Rolul lui Chris i-a fost oferit lui Sean Connery care ar fi putut să-l joace bine, dar l-a refuzat cu grație. Apoi a fost angajat ca regizor Joseph Losey, o alegere excelentă. Losey este un maestru. Apoi s-a comis o greșeală îngrozitoare. Persley le-a oferit filmului Burton-ilor. Filmul (numit Boom) a fost filmat în Sardinia. Regia, scenariul și scenografia au fost fenomenale, dar Dick (Richard Burton) era prea bătrîn pentru Chris, iar Liz era prea tânără pentru Goforth. Un alt detriment în ceea ce privește recepția filmului a fost faptul că era un atac înconfundabil la adresa imperialismului, reprezentat prin americana Goforth a cărei emblemă personală era un grifon de aur. Ea era vinovată de crimă, din care a ieșit nepedepsită deoarece avea „droit de domaine“ asupra insulei și asupra tuturor locuitorilor săi. În ciuda dis-

tribuției greșite cred că Boom a fost un succes artistic și că în cele din urmă va fi primit cu aclamații.

Sper să nu insinuiez că ar fi reva fantomatic sau nenorocos în legătură cu piesa în sine. Dar atenției mele nu i-a scăpat faptul că în afară de o reluare la San Francisco, în regia inspirată a lui John Hancock — singurul regizor care mi-a sugerat vreodată modificări eficiente artistic — Trenul ... pare să fie tras pe o linie secundară, mi-e teamă, din cauza excesiv de frumoasei Goforth a lui Liz Taylor din BOOM. Totuși îmi mențin o mare parte a afirmației mele inițiale; piesa rămîne un vehicol minunat pentru o la fel de minunată actriță.

Cine ar putea s-o joace pe Goforth acum? Poate Miss Baddeley ar face o altă încercare. Poate Angelă Lansbury sau poate Silvia Miles.

Între timp autorul este atît doritor cît și răbdător.